

Glazbene metode odgoja djece rane i predškolske dobi s naglaskom na metodi "Suzuki"

Kirinčić, Paulina

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:189:656195>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-29**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Teacher Education - FTERI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
UČITELJSKI FAKULTET U RIJECI

Paulina Kirinčić

**Glazbene metode odgoja djece rane i predškolske dobi s naglaskom na
metodi “Suzuki”**

ZAVRŠNI RAD

Rijeka, 2024.

SVEUČILIŠTE U RIJECI

UČITELJSKI FAKULTET U RIJECI

Preddiplomski sveučilišni studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

**Glazbene metode odgoja djece rane i predškolske dobi s naglaskom na
metodi “Suzuki”**

ZAVRŠNI RAD

Predmet: Glazbena metodika u integriranom kurikulumu II

Mentor: V. pred. Sanja Minić

Student: Paulina Kirinčić

Matični broj: 0299014516

U Rijeci,
svibanj 2024.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

„Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da sam diplomski rad izradila samostalno, uz preporuke i savjetovanje s mentorom. U izradi rada pridržavala sam se Uputa za izradu diplomskog/završnog rada i poštivala sam odredbe Etičkog kodeksa za studente/studentice Sveučilišta u Rijeci o akademskom poštenju.“

Potpis studenta
Paulina L.

Sažetak

Sposobnost djeteta da u prvim danima života intenzivno reagira na različite vrste slušnih i umjetničkih podražaja, govori u prilog tome da glazbeni razvoj počinje rođenjem pa čak i ranije, u prenatalnom periodu. Već u tom razdoblju dijete je izloženo glazbenim podražajima, bilo da se radi o majčinom pjevanju ili drugim oblicima glazbe koje u utrobi može percipirati. Nakon rođenja, osim primanja glazbenih podražaja iz okruženja, koje čini pjevanje i sviranje ukućana, drugih članova obitelji ili odgojitelja u ustanovi gdje dijete boravi te glazbe koja do njega dopire preko uređaja masovnih medija, dijete postaje glazbeno aktivno i to od glasovnoga komuniciranja s majkom, imitiranja pjevanja pa sve do spontane dječje pjesme i ritmiziranja predmetima ili instrumentima koji za dijete čine oblik igre ili prate neku igru.

Predškolske ustanove svojim su odgojno-obrazovnim područjima usmjerene na cjelovit razvoj djetetove osobnosti. Na taj razvoj bitno utječu kreativne aktivnosti bliske umjetničkom izrazu. Tim se aktivnostima omogućavaju opazajno i doživljajno izražavanje, a utječu i na spoznajni, emocionalni, tjelesni i socijalni status djece. Glazbene aktivnosti ostvaruju se pjevanjem, sviranjem, slušanjem glazbe, izražavanjem i stvaranjem, istraživanjem i pokretom. Na koji se način one provode u praksi i koji su rezultati u razvoju glazbenih vještina djece, ovisi i o kompetencijama odgojitelja.

U predškolskoj dobi potrebno je razvijati opazajne i doživljajne elemente koji će voditi prema percepciji umjetničkog te omogućiti izražavanje dojmova na različite načine; govorom, pokretom, crtežom. Predškolskom razdoblje obilježava opažanje koje je svjesnije, a promatranje pažljivije. U tom razdoblju prelazi se od opažanja k promatranju, kao novi stupanj spoznajne aktivnosti, što vodi prema oblikovanju dječjeg mišljenja. Odgojem i obrazovanjem prvobitni osjetilni i intuitivni impulsi prelaze u racionalno-logičke.

U završnom dijelu rada naglasila se Suzuki metoda kao jedna od opcija učenja glazbe. Suzuki je postavio načela Suzuki pedagogije i dao važnost podučavanja djece kao na principu učenja materinskog jezika. Također, napravljena je usporedba Suzuki metode s tradicionalnim pedagogijama.

Ključne riječi: Suzuki metoda, glazba, dijete i dječji razvoj, glazbene metode

Sadržaj

UVOD	1
1. DJELOVANJE GLAZBE NA DJEČJI RAZVOJ	2
1.1. Glazba i mozak	2
1.2. Utjecaj glazbe na djecu od najranije dobi do općeg razvoja djeteta.....	3
1.3. Utjecaj glazbe na kognitivni razvoj djeteta	5
1.4. Utjecaj glazbe na razvoj motorike	5
1.5. Razvoj govora pomoću glazbe	6
1.6. Utjecaj glazbe na socio-emocionalni razvoj	6
2. GLAZBENE METODE ODGOJA	8
2.1. Osnovna načela.....	8
2.2. Osnovne upute za rad s djecom predškolske dobi.....	9
2.3. Priprema odgajatelja za aktivnost.....	10
2.4. Glazbene aktivnosti u vrtiću	11
2.5. Metodički postupci	12
3. POZNATI GLAZBENI PEDAGOZI I NJIHOVE METODE.....	15
3.1. Orff	15
3.2. Montessori	16
3.3. Kodaly	16
4. SUZUKI METODA.....	18
4.1. Shinichi Suzuki.....	18
4.2. Suzuki i violina.....	19
4.3. Osnovne odrednice Suzukijeve metode.....	20
4.4. Pristup na materinskom jeziku	20
4.5. Uloga roditelja u metodi Suzuki	22
4.6. „Suzuki“ trokut.....	23
4.7. Usporedba Suzuki metode s tradicionalnim pedagogijama.....	24
ZAKLJUČAK	27
LITERATURA.....	28
POPIS SLIKA	31

UVOD

Glazba je sveprisutna. Može se koristiti za zabavu, opuštanje, komunikaciju, tijekom tjelesne aktivnosti, kao način ekspresije emocija, kao sredstvo za ostvarivanje socijalnog kontakta pa čak i određuje životni stil pojedinaca. Iz navedenog je jasno kako glazba u životu čovjeka ima mnogobrojne uloge.

Svaka je osoba različitim zvukovima izložena već u majčinoj utrobi, a istraživanja su pokazala kako je fetus sposoban reagirati na poznate riječi i pjesme u posljednjem tromjesečju trudnoće. Glazba ima značajnu ulogu u dječjem razvoju, posebice u sferi kognitivnog, psihomotornog i socio-emocionalnog razvoja zbog čega je važno da djeca stupaju u kontakt s glazbom, uče glazbu i sudjeluju u glazbenim aktivnostima od svoje najranije dobi. U ovome, osim obitelji, temeljnu ulogu imaju ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje gdje se odvija glazbeno obrazovanje i provode mnoge glazbene aktivnosti. O tome koliko su odgojitelji glazbeno kompetentni i koliko su motivirani za rad s djecom, ovisit će i razina dječjeg interesa za glazbu i razvoj njihovih glazbenih preferencija u najranijoj dobi.

U ranom obrazovanju važno je utvrditi djetetovu sposobnost ili stav prema različitim područjima interesa. Osposobljavanje i/ili obrazovanje usmjereno prema ovim tendencijama ne samo da će osigurati zdraviji izbor u budućnosti obrazovanje za dijete, nego će i omogućiti djetetu sretnije obrazovno ozračje u ranoj fazi djetinjstva. Glazbeno obrazovanje u ranom djetinjstvu smatra se vrlo važnim u ranim godinama. Glazbeno obrazovanje u ispravnom i odgovarajućem kontekstu, koristeći opipljive i izvedive tehnike podučavanja, ne samo da poboljšava i razvija djetetove glazbene vještine, nego i pomaže u razvoju njegove osobnosti.

U ovom će se radu naglasiti metoda i pedagogija Shinichija Suzukija. Suzuki je pozitivno utjecao na obrazovne sustave diljem svijeta svojim pristupom poučavanju i svojim idejama o pedagogiji ranog djetinjstva.

1. DJELOVANJE GLAZBE NA DJEČJI RAZVOJ

Glazba je postala sastavni dio svakodnevice. Zbog njezine dobrobiti za pojedinca i njegovoga funkcioniranja u društvu kvalitetno glazbeno obrazovanje trebalo biti dostupno svima. Kada se govori o holističkom pristupu obrazovanju, govori se o tome kako tek svestrano obrazovano dijete može razviti sve svoje potencijale i ostvariti se pomoću odgojno-obrazovnoga sustava (Nikolić, 2017).

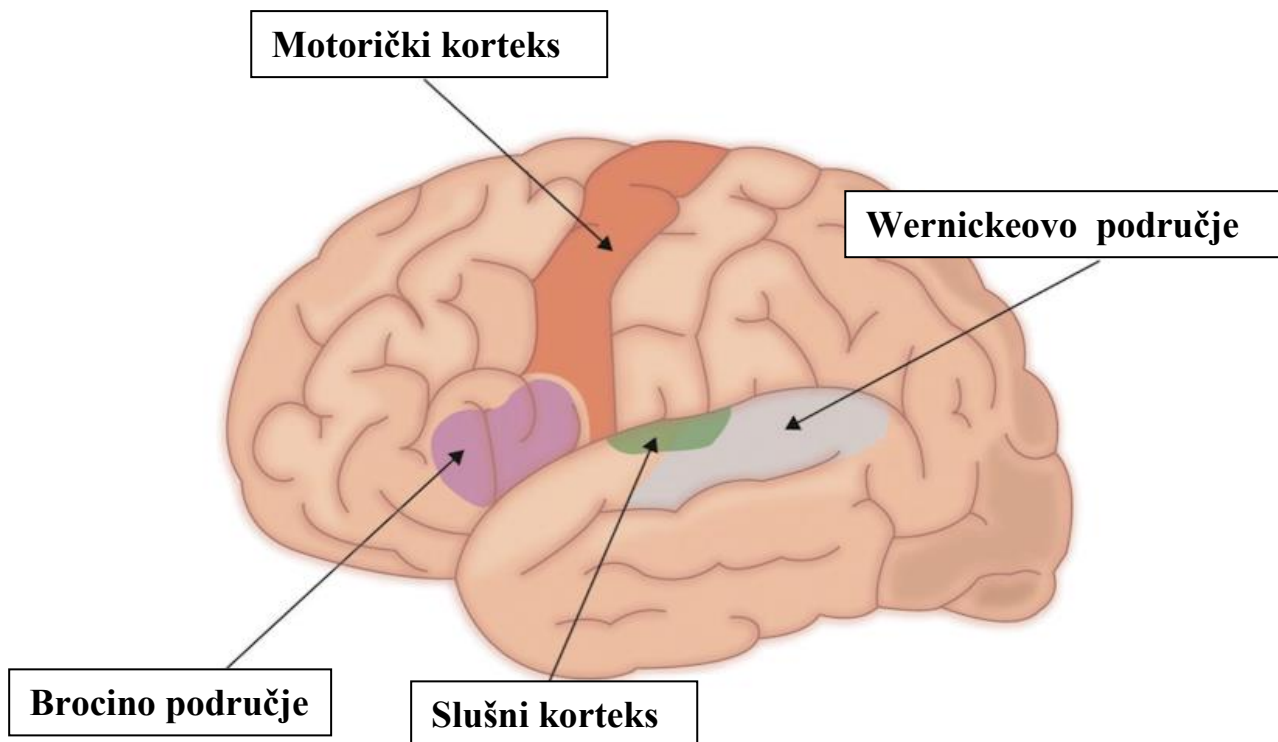
Djeca se svih uzrasta izražavaju glazbom. Već u najranijoj dobi, dojenčad pomiče ruke, njiše se i poskakuje kao odgovor na glazbu. Uz pomoć glazbe djeca mogu naučiti strani jezik, stvoriti pozitivno okruženje u prostoru ili jednostavno opustiti se i uživati. Većina će ljudi glazbu poslušati kada osjećaju ljutnju ili neraspoloženost jer znaju da će ih ona opustiti i učiniti sretnijima. Tako glazba i kod djece izaziva oduševljenje, osmijeh i sreću. Predškolsko dijete osluškuje i promatra svijet oko sebe. U svojim reakcijama, igri i u drugim aktivnostima oponaša i oblikuje svoje doživljaje i spoznaje prema nekom uzoru (Sam, 1998).

1.1. Glazba i mozak

Suvremena je tehnologija omogućila istraživanja koja snimanjem moždane aktivnosti prilikom slušanja i procesiranja glazbe te iskustava prilikom glazbene obuke omogućuju nove spoznaje o glazbi i ljudskom mozgu. Mozak se razvija na specifične načine kao odgovor na aktivnosti učenja, pa tako i učenja glazbe, a promjene koje se događaju ovise o opsegu i prirodi uključenosti te o trajanju i količini vremena uloženoga u učenje (Hallam, 2010).

Neuroznanstvena istraživanja pokazala su da su djeca predškolske i rane školske dobi u ključnom stadiju općega razvoja. Neuralne sinapse mozga ubrzano rastu i mijenjaju se u tom razdoblju života. Istraživanja pokazuju da umjetničko obrazovanje ima veći utjecaj na razvoj mozga ako su mu djeca izložena u ranijoj dobi. Kod djeteta uključenoga u glazbeno obrazovanje pojavljuje se porast sinapsi u različitim područjima mozga: u dijelovima lijeve hemisfere koji se aktiviraju prilikom identifikacije melodijskih nizova, u Brocinom području (vidljivo na Slici 1.), koje se nalazi u dijelu mozga povezanim s percepcijom redoslijeda auditivnih podražaja, u desnoj hemisferi koja je visoko uključena u percepciju timbra i promjena u visini tona, u lijevom precuneus-cuneus području aktivnom tijekom obrade zadatka diskriminacije visine tona (Platel i sur., 1997 prema Nikolić, 2017).

Slika 1. Dijelovi mozga

Izvor: <https://www.britannica.com/science/Broca-area> uredila autorica

1.2. Utjecaj glazbe na djecu od najranije dobi do općeg razvoja djeteta

Istraživanja dokazuju kako zvuk može stimulirati fetus. Djeca i nakon rođenja mogu prepoznati taj određeni zvuk. Provedeno je istraživanje na skupini majki u kojem su njihove nerođene bebe slušale zvukove violine. Nakon rođenja pratilo se dječje ponašanja u razdoblju od 0 do 6 mjeseci. Skupina djece koja je slušala glazbu bila je naprednija u finim i grubim motoričkim aktivnostima, u razvoju jezika i govora, u nekim vidovima somatsko-senzitivne koordinacije i dijelu kognitivnog ponašanja. Druga proučavanja pokazuju da stimulacija glazbom može ubrzati razvoj, potaknuti na sisanje i utjecati na dobivanje tjelesne težine. Također postoje dokazi da glazba može povoljno utjecati na bebe koje su prerano rođene ili su bile nedovoljne tjelesne težine pri rođenju. U usporedbi s grupom koja nije imala muzičku stimulaciju, ona grupa koja je slušala glazbu dobila je na tjelesnoj težini, povećala unos hrane i djeca su kraće ostajala u bolnici (HDSZAMP, 2003).

Glazbu koju djeca čuju na televiziji ili radioprijemniku nije djetetu potrebna za razvoj. Takva vrsta glazbe sadrži prenaplašene ritmove, previše zvukova i pretjeranu jakost izvedbe što može štetiti razvoju djeteta te izazvati nemir i razdražljivost. Djeci je najmlađe dobi glazba najdostupnija umjetnost. Bit je glazbe da u djetetu potakne osjećaj i smisao za lijepo u glazbi,

da postavlja temelje glazbenog ukusa djece, da ih osposobi da u njoj nalaze izvor svojih estetskih doživljaja i poticaje za razvoj stvaralačkih snaga (Manasteriotti, 1981).

Prvi odaziv na glazbu kod djece je gukanje. Ono se javlja dva do četiri mjeseca prije razvojnog stadija pjevušenja. Dijete gukanjem pokazuje radost koju u njemu glazba izaziva, dok pjevušenjem već odgovara na glazbu. U drugoj godini života dijete se uz glazbu počinje okretati oko sebe i uz to okretanje pjevuši. U trećoj godini života dijete prolazi razvojnu fazu zvanu prvo razdoblje prkosa. Karakteristika za to novo razdoblje je da dijete, gotovo nepomično, pažljivo i koncentrirano sluša glazbu (Manasteriotti, 1981).

Idealna dob kada bi dijete trebalo početi učiti svirati je između pet i šest godina jer u toj dobi mozak najlakše prihvaća i svladava potrebne vještine, no ne smije se zaboraviti da je zabava uvijek na prvom mjestu. Za opći razvoj djeteta bitne su i glazbene igre. Uz pomoć njih razvija se motorika, potiče se i razvoj centra za govor i ravnotežu, razvija se kreativnost, a dokazano je i kako sviranje instrumenata pozitivno utječe na inteligenciju pojedinca. Sviranje nekog glazbenog instrumenta uključuje i razvoj društvenih vještina, ljubav i uživanje u glazbi, samouvjerenosti i discipline, razvoj fizičke koordinacije i razvijanje timskog rada. Ponavljanjem jednostavnih pjesmica i brojalica utječe se na razvoj dječjeg sluha, vještinu pjevanja, ritmičkog govora i razvoja jezika (Vrandečić i Didović, 2010).

Razvoj glazbenih sposobnosti prati zakonitost psihofizičkog razvoja djeteta. Prema Čudini – Obradović (1991), govori se o devet faza razvoja glazbenih sposobnosti:

1. faza slušanja (0-6 mjeseci),
2. faza motoričke reakcije na glazbu (6-9 mjeseci),
3. faza prve glazbene reakcije (9-18 mjeseci),
4. faza prave glazbene reakcije (18 mjeseci – 3 godine),
5. faza imaginativne pjesme (3-4 godine),
6. faza razvoja ritma (5-6 godina),
7. faza stabilizacije glazbenih sposobnosti (6-9 godina),
8. faza estetskog procjenjivanja (11 godina) i
9. glazbena zrelost (17 godina) (Vrandečić i Didović, 2010).

1.3. Utjecaj glazbe na kognitivni razvoj djeteta

Glazba je odlično sredstvo za učenje jer djeci svakodnevno pruža prilike za brojanje pomoću brojalica, pomoć da ostanu usredotočena i uključena, istražuju svijet oko sebe. Istraživanja su pokazala da su djeca koja su bila izložena glazbi doživjela napredak u svim područjima djetetovog razvoja – razvoj govora i jezika, razvoj početnih matematičkih pojmova, razvoj zornosti i pamćenja i razvoj pažnje(Huckleberry, 2023).

Veza između kognitivnoga funkcioniranja i glazbe istražuje se s aspekta utjecaja glazbene obuke na poboljšanja u neglazbenim kognitivnim sposobnostima. Takvi transferni učinci mogu biti jedinstveni za djecu koja su toj vrsti podučavanja bila izložena u dužem vremenskom razdoblju. Brojni su čimbenici koji utječu na jedinstvenost spomenutih transfera jer učenje glazbe uključuje duga razdoblja usmjerene pozornosti, svakodnevno vježbanje, čitanje glazbene notacije, pamćenje dugih glazbenih cjelina, učenje o različitim glazbenim strukturama, progresivno ovladavanje tehničkim vještinama i ekspresiju emocija u izvođenju. Ta kombinacija iskustava ima pozitivan utjecaj na kognitivno funkcioniranje, posebno tijekom djetinjstva kada je mozak u velikoj mjeri plastičan i osjetljiv na utjecaj sredine (Schellenberg, 2004 prema Nikolić, 2017).

1.4. Utjecaj glazbe na razvoj motorike

Kada se govori o motoričkom razvoju, istraživanja su pokazala da djeca pokazuju bolje vještine ako su imala integrirane tjelesne i glazbene aktivnosti. Također, istraživanje djece koja su sudjelovala u posebnim programima glazbe pokazalo je da ono ima pozitivan utjecaj na razvoj motoričkih sposobnosti(Gruhn, 2002, Kalmar, 1982 prema Nikolić, 2017).

Istraživanja unapređenja perceptivno-motoričkoga razvoja kod djece predškolskoga dobi pokazuju bolje motoričke i jezične vještine te poboljšanje u perceptivnomotoričkim izvođenjima kod one djece koja su imala integrirane tjelesne i glazbene aktivnosti. Također, istraživanje s djecom rane školske dobi koja su pohađala poseban glazbeni program pokazalo je pozitivan utjecaj na razvoj motoričkih vještina. Točnost izvođenja pokreta i izdržljivost kod djece stimulirani su ritamskom sinkroniziranošću, a bacanje, hvatanje, skakanje i poskoci poboljšani su kada su djeca sudjelovala u programu koji uključuje ritam (Nikolić, 2017).

Tjelesne i glazbene aktivnosti u kombinaciji doprinose poboljšanju razvoja ritamskih vještina tijekom izvođenja motoričkih aktivnosti. Ritamska sposobnost označava vještinu razlikovanja i kontroliranja ritma pokreta prema zahtjevima okruženja u određenom vremenu, što omogućava brzo motoričko prilagođavanje u nepoznatim situacijama i okruženjima (Schlaug i sur., 2005 prema Nikolić, 2017) sve to utječe na razvoj fine motorike koji je preduvjet za sviranje instrumenata, a time i dovodi do poboljšanja sveukupne psihomotorne sposobnosti kod djece.

1.5. Razvoj govora pomoću glazbe

Glazba kod djeteta ima važnu ulogu u razvoju govora. Pjevanjem se kod djece aktivira govor, ubrzava se razvijanje njihova glasa, a rječnik se obogaćuje riječima koje još ne upotrebljava u svakodnevnom govoru. Glazbom i pjevanjem se također mogu ispraviti nedostaci koji se javljaju u govoru djece kao što su nejasan ili nepravilan izgovor nekih glasova, zamjenjivanja jednog glasa drugim i sl. (Manasteriotti, 1981).

Mnogi stručnjaci koriste glazbu u logopedskim vježbama s djecom. Postoji mnogo različitih načina na koje logopedi koriste glazbu u svojim tretmanima. Cilj korištenja glazbe u govornoj terapiji je pomoći u promicanju njihovog jezičnog razvoja, poboljšati i olakšati njihovu govornu produkciju i podržati njihove ukupne komunikacijske vještine. Nedavna studija pokazala je da su djeca pokazala značajan napredak u svojim vještinama rješavanja problema, društvenim vještinama i načinu na koji su komunicirali s drugima kada je glazba bila dio njihovih logopedskih planova (Great speech, 2023).

1.6. Utjecaj glazbe na socio-emocionalni razvoj

Glazbene aktivnosti pružaju djeci sigurno mjesto za izražavanje svojih emocija. Slušanje glazbe i njezino sviranje jedan je od jednostavnih užitaka u životu koji pomaže smirivanju uma. Djeca često nemaju riječi ili kognitivnu sposobnost da verbalno izraze svoje osjećaje, pa glazba nudi siguran i pozitivan način da oslobode svoje emocije (Huckleberry, 2023).

Glazbeni tečajevi i grupne aktivnosti omogućuju bebama i djeci da dožive zvukove, interakcije i iskustva koja dolaze s druženjem na vrlo siguran i siguran način. Istraživanja su pokazala da su mala djeca koja su sudjelovala u nastavi glazbenog obrazovanja u trajanju od 4 do 8 mjeseci

osmišljenoj za poboljšanje socio-emocionalne spremnosti u vrtiću pokazala poboljšanu društvenu suradnju, interakciju i neovisnost (Huckleberry, 2023).

Glazbena uključenost djece može podrazumijevati grupno muziciranje i/ili individualno glazbeno podučavanje, zbog toga su i socijalni ishodi različiti. Grupno muziciranje može pridonijeti disciplini, timskom radu, osjećaju postignuća, samopouzdanju, osjećaju pripadanja, odgovornosti, samoizražavanju, doživljaju iskustva nastupa te povećanju samopoštovanja, socijalnoga razvoja i uživanja (Brown, 1980 prema Nikolić, 2017).

Glazbeno učenje kod djece može imati učinak na poboljšanje slike o sebi, samokontrolu, samosvjesnost i razvijanje pozitivnih stavova o sebi uključujući osjećaje motivacije i samopouzdanja (Hallam, 2010).

2. GLAZBENE METODE ODGOJA

Djeca uče glazbu i različite zvukove na temelju onoga što su čuli. Njihove sposobnosti pjevanja ne mogu se razviti osim ako ne čuju pjevanje. Stoga je za djecu važno da imaju okruženje u kojem se pjeva i svira i gdje čuju glazbu u svim njezinim oblicima. Za djecu je važno da čuju glazbu od svojih roditelja i odgajatelja bez obzira kakve oni glazbene sposobnosti i vještine imaju (Dartsch i sur., 2022).

Glazbeno obrazovanje u ranom djetinjstvu, u obitelji, školi i vrtiću ima važnu ulogu u prenošenju pjevačkih tradicija. Trening glasa počinje u obiteljskim grupama u kojima su roditelji također poticaji na pjevanje. Važnost je doma i obiteljskog okruženja za glazbeno obrazovanje u ranom djetinjstvu ključno (Dartsch i sur., 2022).

Od izuzetne je važnosti da se umjetničkom području u predškolskim ustanovama pristupi pedagoški i stručno, poznajući pritom sve aspekte i faze dječjeg psihofizičkog razvoja kao i mogućnosti glazbeno-pedagoškog rada u predškolskim ustanovama (Vidulin, 2016).

2.1. Osnovna načela

Kako bi odgoj bio što prirodniji djeci u jaslicama i dječjim vrtićima treba dijeliti svoja sjećanja, tradicionalne igre, pjesme iz hrvatske kulturne baštine i upoznati ih s udaraljka. Cilj je ovog pristupa obogatiti iskustvo djece, ne samo unutar vrtića već i u njihovom samostalnom vremenu, potičući ih na igru sa svojom braćom, sestrama i vršnjacima. Načela u glazbenoj metodologiji nisu ograničena samo na glazbu, već se odnose na općeniti pristup radu s djecom.

Metodička načela su temeljni uvjet za efikasnost cijelog odgojno-obrazovnog rada. Da bi organizacija rada i provedba odgojno obrazovnog proces bila što uspješnija, važna je dobra priprema odgojitelja. Metodička načela su:

1. Načelo razumljivosti i zornosti
2. Načelo sustavnosti i postupnosti
3. Načelo svestranosti i usmjerenosti
4. Načelo raznovrsnosti i učinkovitosti
5. Načelo primjerenosti i individualiziranosti
6. Načelo svjesnosti i aktivnosti
7. Načelo odgojnosti i zdravlja (Poljak, 1991).

Ova osnovna metodička načela u radu s djecom u jaslicama i vrtićima primjenjiva su u svim područjima rada s djecom. Poznavanje ovih načela ključno za svakog odgojitelja kako bi njihov rad s djecom bio što učinkovitiji (Gospodnetić, 2015).

Svi se susreti djeteta s glazbom u predškolskim ustanovama ostvaruju kroz igru. Unutarnja aktivnost doživljaja glazbe je vidljiva kroz pjevanje, sintezu glazbe i pokreta, slušanje glazbenih djela i sviranjem pa su to ujedno i temeljna područja poticanja rane glazbene osjetljivosti kod djece (Marić i Goran, 2013).

Svaka aktivnost se primjenom raznih metodičkih postupaka provodi najčešće u trajanju od 15 minuta. Dječja pažnja je kratka, no zanimljiv sadržaj, angažiranost odgojitelja i dobar odabir metodičkih postupaka može znatno produžiti dječju pažnju i interes za sudjelovanjem u aktivnosti. Najčešći načini rada u izvedbi su: pokret, udaraljke, aplikacije i dramatizacija te se oni za vrijeme aktivnosti mogu izmjenjivati i kombinirati. Prije nego se krene s metodičkim postupkom, tj. skupom načina rada kojim odgojitelj provodi aktivnost od početka do kraja, poželjno je napraviti uvod u aktivnost razgovorom te promatranjem i komentiranjem, primjerice, slika (Gospodnetić, 2015).

Opća načela mogu biti važna za omogućavanje i učinkovito učenje olakšavajući ga. U nedavnoj prošlosti istraživanja učenja i znanstvenih teorija kontinuirano su se razvijale i otvorile nove perspektive učenja. Učenje se više ne doživljava kao nešto što bi moglo i trebalo biti potpuno kontrolirano i organizirano izvana. Ovo razumijevanje zahtijeva novu okrenutost prema poučavanju (Dartsch i sur., 2022).

2.2. Osnovne upute za rad s djecom predškolske dobi

Učenje presudno ovisi o okruženju u kojem se nalaze djeca i u kojima žive. Stoga bi okruženje trebalo biti visoke kvalitete u smislu mogućnosti i poticaja za učenje. Najvažnije okruženje svakako je dječji dom i njihova obitelji. Iz ove perspektive neprocjenjivo je za odgajatelje rad s djecom i njihovim roditeljima ili skrbnicima u isto vrijeme. Na ovaj način odrasli članovi obitelji mogu pomoći stvarati glazbeno inspirativno okruženje. Takvo okruženje karakterizira obiteljsko pjevanje, plesanje, slušanje glazbe kao i prisutnost širokog raspona pjesama, različitih materijala i instrumenata te dovoljno prostora za kretanje (Dartsch i sur., 2022).

Ali osim toga, odnos roditelja prema zvukovima i pokretima za djecu i njihov razvoj ima posebnu važnost. Što odrasli više cijene i zainteresirani su za glazbu i same glazbene aktivnosti,

to će dijete više moći razvijati svoju glazbenu znatiželju, sklonosti prema glazbi i postignuća. Konačno, konkretne aktivnosti unutar obitelji i predškolske ustanove također su ključni elementi okruženja za učenje (Dartsch i sur., 2022).

Sve navedeno treba vrijediti i za predškolsku ustanovu. Soba dnevnog boravka trebala bi imati dovoljno materijala i instrumenata kao i prostor za ples, odmor, igranje i istraživanje. Štoviše, odgajatelj bi trebao pristupiti djeci i njihovim skrbnicima s ljubavlju, empatijom i iskrenim zanimanjem za njihov razvoj. Stav odgajatelja i ugradnja učenja u konkretnim odgojno-obrazovnim situacijama su bitne komponente okruženja za učenje. Kvaliteta okruženja za učenje također je rezultat slijeđenja perspektiva i načela (Dartsch i sur., 2022).

2.3. Priprema odgajatelja za aktivnost

Odgajatelju je važno pronaći aktivnosti koje su primjerene razvojnoj dobi djece te ih navikavati na glazbu različitim (izvan)glazbenim podražajima kako bi se glazbene aktivnosti razvile po mjeri djeteta. Odgojiteljima je u predškolskim ustanovama povjeren način poticanja, usavršavanja i razvoja glazbenih vještina. Njihovim angažmanom i stručnim radom unaprijedit će se glazbene dispozicije i sposobnosti djece. Odgojitelj djetetu treba pristupiti individualno te ga zainteresirati za umjetničke aktivnosti. U velikoj mjeri upravo o odgojitelju ovisi hoće li kontakt s glazbom za dijete biti ugodan ili neugodan doživljaj (Vidulin, 2016).

Osim dobrog planiranja, odgajatelj treba sagledati potrebe skupine. Aktivnost ne mora nužno ići po planu. Naprotiv, važno je fleksibilno odgovoriti na želje i ideje skupine. Fleksibilnost se ne može pokazati usljedeci planove aktivnosti s djecom, ali je uvijek treba uzeti u obzir. Nadalje, odgajatelj ne bi trebao samo dobro planirati i spontano reagirati, nego i inspirirati djecu s njihovim umjetničkim kvalitetama u aktivnosti. Pjesme treba pjevati pravilno i izražajno. Izražajni pokreti i izvedbe potiču djecu u skupini da isprobaju svoje tijelo i koriste ga. Također je važno da su odgajatelji upoznati s malim udaraljkaama koje prezentiraju i nude djeci. Osim toga, može se koristiti i njihovo vlastito tijelo kao instrument, primerice, pljesak ruku ili udaranje nogama o pod (Dartsch i sur., 2022).

Odgajatelji djeci trebaju dati smjernice s jednostavnim riječi ili, još bolje, kroz glazbene primjere. Jedine aktivnosti za koje nisu potrebne smjernice su one koje se bave istraživanjem i slobodnom improvizacijom. Inače, kako bi odgajatelji pomogli djeci da postanu kreativna,

trebali bi dati kontekst za rad. Pozitivne povratne informacije i prijedlozi za kreativni rad koje prezentiraju djeca vrlo su vrijedni. Odgajateljima se također preporuča fotografiranje ili snimanje na video vrpcu (uz dopuštenje roditelja) dječji kreativni rad kako bi im uvijek mogli biti dostupni za ponovno istraživanje i praćenje napretka (Dartsch i sur., 2022).

Odgajatelji ne bi se trebali izravno poučavati djecu jer ona uče najbolje uz igru, što znači da učenje uključuje omogućavanje slobodne igre. Pokušaji da se djeca od tri ili četiri godine uče na način koji zahtijeva tišinu i mirno sjedenje tijekom slušanja glazbe ili dok im se nešto govori i pokazuje ne daju rezultate u praksi. Važno je da djeca sama iskažu želju za učenjem, jer iako ona ne prave razliku između igre i učenja, jasno razlikuju igru od formalnog podučavanja (Gospodnetić 2015).

Ukoliko interes za glazbu u skupini postoji, potrebno je razviti želju za sudjelovanjem u glazbenim aktivnostima. Glazbenim igrama s pjesmom djeca stječu znanja o glazbi. Već u ranoj dobi razlikuju dur i mol, visoke i duboke tonove, brzi i spori tempo, prepoznaju instrumente, pjevačke glasove itd. Stečenim znanjima bogate svoj rječnik i koriste osnovne glazbene pojmove (Milinović, 2015).

Djecu je poželjno igrom poticati i na aktivno slušanje glazbe, ples te izvođenje prikladnih pokreta praćenjem tempa i ritma. Razvoj glazbenih i pjevačkih sposobnosti treba se odvijati postepeno. Prvi susret djece s pjevanjem treba biti jednostavan. Biraju se pjesme manjeg opsega i primjerenog tekstualnog sadržaja. Djeca vole pjesme koje su im tekstom bliske i poznate, asociraju ih na pojave koje često sreću i lako su pamtljive. Kako bi se razvijale pjevačke sposobnosti, ali i pamćenje djeteta te bogaćenje njegova rječnika, potrebno je težiti pjesmama većeg opsega i nešto kompleksnijeg teksta (Milinović, 2015).

2.4. Glazbene aktivnosti u vrtiću

Glazbene aktivnosti kojima se pogoduje glazbeni razvoj djece predškolske dobi ostvaruju se pjevanjem, sviranjem, slušanjem glazbe, izražavanjem, stvaranjem, istraživanjem, pokretom, praktičnim i radnim zadacima, igrama i ostalim društveno-zabavnim aktivnostima (Vidulin, 2016).

Dijete u dobi od treće godine života pa sve do polaska u školu prolazi brojne razvojne faze. U tom periodu moguće je ostvariti uspješne rezultate u raznim glazbenim odgojno-obrazovnim područjima kao što su slušanje glazbe, pjevanje, glazbene igre i sviranje na udaraljka. Od pete godine života djeteta veća pozornost posvećuje se analizi glazbenog djela te intonaciji i

pravilnom pjevanju. Kod djeteta se razvija i glazbeno pamćenje te veća preciznost u ritamskoj i melodijskoj izvedbi (Vidulin, 2016).

Djeca uče pjesme po sluhu, brže svladavaju nove skladbe, primjećuju dijelove koji se ponavljaju i s lakoćom pamte riječi. Počinju shvaćati i uzorak trajanja tonova, te mogu zapaziti odlike ritma, melodije, ulazno-silazno kretanje tonova, ugođaj i karakter glazbe. „Kod djece predškolske dobi postoji tijesna povezanost između glazbe i pokreta pa se uz pjevanje uvode i jednostavne kretnje koje olakšavaju pamćenje pjesme, pogotovo teksta te utječu na bolju realizaciju. Uz aktivnost pjevanja, u odgojno-obrazovnom procesu djeca sviraju na ritamskim udaraljka, igraju glazbene igre te sve aktivnije slušaju glazbena djela“ (Vidulin, 2016).

Glazbene aktivnosti u predškolsko doba su povezane s drugim područjima i aktivnostima puno više nego u bilo kojem periodu kasnije. Ta povezanost glazbe s drugim područjima motivirajući je čimbenik za djecu u glazbenom odgoju, a ujedno i doprinosi proširivanju djetetova glazbenog iskustva. Glazba tako za djecu postaje izvor glazbenih predodžbi i refleksija, ali i sredstvo razvoja stvaralačkog identiteta putem kojeg ono dobiva mogućnost socijalnog, emotivnog i spoznajnog razvoja (Vidulin, 2016).

2.5. Metodički postupci

Prije samog početka glazbene aktivnosti u predškolskim ustanovama provodi se motivacijski dio u kojemu se mogu provesti raznovrsne motivacijske igre. Dobrota (2012) navodi kako u motivacijskom dijelu glazbene aktivnosti motivacija može biti glazbena, ali nije nužna. Za neglazbenu motivaciju Dobrota (2012) predlaže da se djeci pročita priča ili pjesma koja će ih uvoditi u sadržaj ili organizirati igru. Glazbena motivacija, koja je neizostavan dio nastavnog sata, uključuje različite igre, a to mogu biti neke:

Vježbe disanja:

- Djeca udišu kroz nos bez podizanja ramena te izdišu polako i ravnomjerno kroz malo otvorena usta.
- Djeca zamišljaju da ispred sebe imaju svijeću na velikoj udaljenosti i pokušavaju je „ugasiti“ kratkim, brzim dahom.
- Djeca imitiraju različite zvukove, kao što su rad željeznice (p-f-p), padajuće kapi (t, t, t...), probušena guma na biciklu (s, f), zujanje pčela (z), sviranje na češlju (v) i mlaz vode (š).

Nakon vježbi disanja Dobrota (2012) opisuje nekoliko načina kako provesti vježbe koje su usmjerene na razvijanje koncentracije i glazbenog pamćenja:

- Igra tišine: Djeca zatvaraju oči i pažljivo slušaju zvukove u svojoj okolini. Nakon što otvore oči, opisuju što su čuli i u kojem su to redoslijedu zvuci bili.
- Tko se oglasio? Dok djeca sjede sa zatvorenim očima, odgojitelj započinje pjevati poznatu pjesmu. Dijete kojega odgojitelj dotakne po ramenu nastavlja pjevati tamo gdje je odgojitelj stao, a ostala djeca pokušavaju pogoditi tko pjeva.
- Pogodi koja je pjesma! Odgojitelj pjeva melodiju poznate pjesme koristeći neutralne slogove ili izvodi ritam na udaraljka, a djeca pogađaju o kojoj je pjesmi riječ.

Prema Dobrotinim uputama, u vrtiću za djecu predškolske dobi može se pristupiti ritamskom diktatu. Prilikom koncipiranja jednostavnog glazbenog diktata, ističe se važnost uzimanja u obzir da se dijete predškolske dobi može koncentrirati samo na jednu sastavnicu glazbenog izražavanja odjednom, što može biti ili trajanje ili visina tona. Stoga, u ritamskom diktatu svi tonovi imaju isto trajanje, dok su u melodijskom diktatu svi tonovi iste visine (Dobrota, 2012).

Fraze ritamskog diktata sastoje se od jednostavnih ritmova. Nakon što odgojitelj izvede frazu dva puta, bilo pljeskanjem ili na ritamskoj udaraljci, djeca ju ponavljaju koristeći neutralni slog i pljeskanje. Zatim se fraza zapisuje korištenjem dogovorenih simbola poput krugova ili rombova, pri čemu su znakovi za duže tonove veći od onih za kraće tonove. Odgojitelj zatim otplešće zapisanu frazu i diktira sljedeću. Nakon zapisivanja svih fraza djeca uz pomoć odgojitelja mogu izmisliti tekst za zapisani ritam, stvarajući brojalicu prilagođenu njihovoj dobi odnosno predškolskom uzrastu (Dobrota, 2012).

Također, u vrtiću se može pristupiti i melodijskom diktatu. Fraze melodijskog diktata obično se sastoje od tri tona, s dva tona iste visine. Odgojitelj daje intonaciju, a zatim dva puta pjeva frazu neutralnim slogom u sporom tempu. Djeca predškolske dobi potom dva puta ponavljaju frazu, koristeći neutralni slog i pokazujući smjer melodije rukom. Nakon toga, fraza se zapisuje dogovorenim simbolima poput cvjetova ili srca, pri čemu se tonovi različitih visina zapisuju na različitim visinama u prostoru, bez korištenja notnog crtovlja (Dobrota, 2012).

Kada se govori o metodi aktivnog slušanja glazbe u predškolskoj ustanovi, važno je da skladbe nisu predugačke. Preporučuje se puštanje kratkih glazbenih djela (obično do tri minute), koje trebaju biti visoke kvalitete, bez obzira na to jesu li vokalne, instrumentalne ili vokalno-instrumentalne. Može se dati prednost živahnoj i plesnoj glazbi, ali ne treba isključiti i druge vrste skladbi. Kao i u

slučaju obrade pjesama i brojalica, i skladbe se slušaju više puta u okviru jedne aktivnosti (Gospodnetić, 2015).

Tijekom slušanja preporučuje se tišina, no povremeno se može skrenuti pažnja djece na određene aspekte glazbe. Prije slušanja glazbe poželjno je djeci dati neku od sljedećih uputa:

- Čut ćete prekrasnu glazbu uz koju možete plesati ako to želite.
- Pustite da vas glazba nosi.
- Možete plesati onako kako glazba priča vama.
- Neka glazba uđe u vaše ruke, prste, noge, srce, kosu, uši, cijelo tijelo...
- Glazba svakome priča drugačiju priču - svatko od vas može plesati samostalno (Gospodnetić, 2015).

3. POZNATI GLAZBENI PEDAGOZI I NJIHOVE METODE

3.1. Orff

Orffov pristup, koji je razvio njemački skladatelj i pedagog Carl Orff, način je upoznavanja i poučavanje djece o glazbi na razini koje mogu lako razumjeti koristeći ritam, glazbu, pokret i jezik. U ovom pristupu razne se glazbene aktivnosti koriste besplatno i ove se aktivnosti smatraju učinkovitim medijem svih razvojnih područja – kognitivno, motoričko, socijalno, emocionalno, jezično-komunikacijsko itd. kod djece. Ovaj pristup pruža okruženje u kojem se svim sudionicima pristupa na temelju njihovih interesa i kompetencija, dok se bavi njihovim razvojnim potrebama. Orffovske glazbene aktivnosti imaju za cilj podržati pojedinca da stekne svijest o sebi, o svom ponašanju i da razvije samosvijest i samopouzdanje kroz trenutnu akustičnu povratnu informaciju koju prima (Eren i Gül, 2017).

Orffov sustav glazbenog obrazovanja je genijalan pristup koji uključuje mnoge različite vrste elemenata učenja, poput plesa, glume, pjevanja i upotrebe raznih udaraljki. Ovaj se koncept smatra jedinim koji u svojoj biti ima dječju igru, a ne savršeni model za poučavanje. Carl Orff čvrsto je vjerovao u snagu dječjeg uma i njegovu sposobnost da uči dok se igra. Orff je često citiran čovjek, a jedan od njegovih najzanimljivijih komentara odnosi se izravno na ideju korištenja igre za pomoć djeci u učenju o glazbi: "Od početka vremena djeca nisu voljela učiti. Radije bi se igrali, a ako imate njihove interese u srcu, pustite ih da uče dok se igraju" (Prodigies).

Na nastavi se sva djeca potiču na skladanje, improvizaciju i korištenje udaraljki. Ideja je u potpunosti naučiti uključiti se u igru, bez brige o teoriji, idejama i unaprijed postavljenim planovima lekcija. Kako djeca stare i njihov mozak počinje sazrijevati, lekcije postaju naprednije, ali uvijek uključuju ključni element razigranosti. Budući da se nastava temelji na glazbi koju su skladali učenici i na tradicionalnim narodnim pjesmama, instrumenti su uglavnom udaraljke, uključujući bubnjeve, tambure, gongove, zvona, činele, ksilofone i druge. Bilo da su ugođeni ili ne, instrumenti su u središtu mnogih lekcija jer je svako dijete savladalo kako se njima služiti i stvarati različite vrste zvukova na njima. Nakon toga, mladi skladatelji su prepušteni sami sebi da vide koje vrste melodija mogu smisliti. To je pravi primjer učenja kroz rad i utjelovljuje jednu od najpoznatijih izreka Carla Orffa, "Prvo doživite, a zatim intelektualizirajte" (Prodigies).

3.2. Montessori

Glazbeni odgoj u okviru Montessori programa vodi se načelima koje je stvorila Maria Montessori. Stvaranje ugone i dobrobiti kod djeteta je na prvom mjestu u njevoj metodi. Montessori posebno ističe utjecaj glazbe na sve osjetila. Također, ističe važnost odabira glazbenih poticaja prema individualnim interesima.

Kako bi naučila djecu razlikovati zvukove, Montessori je osmislila neke instrumente. Tim se instrumentima dijete potiče na razlikovanje tonova i njihove visine te na prepoznavanje harmonije. Tako je osmislila zvučne valjčiće, gljivasta zvana i glazbene kutije. Zvučni se valjčići koriste tako da dijete uzima jedan po jedan valjčić, protrese ga kraj uha i uparuje s drugim valjčićem koji isto zvuči. Prilikom ove vježbe savjetuje se da se djetetu stavi povez preko očiju kako bi svu pažnju fokusiralo na zvuk. Gljivasta zvana su zvana postavljena na drvenoj bazi. Ukupno ih ima 13. Zvana izgledaju jednako, ali proizvode različite tonove po ljestvici. Zvuk se proizvodi udaranjem batića o zvono. Budući da su zvana odvojena, cilj je ove vježbe da ih dijete usporedi i poreda po tonskoj visini. Uz valjčiće i zvana, Montessori je osmislila drvene kutije s valjcima. Jedna kutija ima plavi poklopac s valjcima kojima je vrh plavi, a u druga kutija ima crveni poklopac s uparenim vrhom valjka crvene boje. U valjcima se nalazi grah ili drugi rasuti materijal, ali svaki valjak u jednoj kutiji ima različitu količinu materijala. Kada se valjci protresu, dobiva se drugačiji zvuk. Crveni valjci iz crvene kutije imaju istozvučni plavi valjak u plavoj kutiji. Cilj je vježbe prema sličnosti zvuka pronaći par u drugoj kutiji. Navedene vježbe su temelj kasnijem glazbenom odgoju koji će nastaviti razvijati osjetilo sluha (Smolčić, 2017).

3.3. Kodaly

Nezadovoljan tadašnjim obrazovanjem glazbenog odgoja u Mađarskoj, Zoltan Kodály (1882.-1967.) stvara novi model glazbenog obrazovanja koji danas poznajemo pod nazivom Kodályev koncept. Kodályev koncept zasniva se na pjevanju narodnih pjesama, uključujući narodne pjesme i drugih naroda, sviranju i pokretu. Smatrao je da svako dijete koje je sposobno naučiti čitati i pisati svoj materinji jezik, sposobno je pisati i čitati notni tekst. Isticao je kako bi se paralelno s čitanjem materinjeg jezika trebalo i glazbeno opismenjivati. Smatrao je kako su u ranoj fazi djetinjstva, između treće i sedme godine, djeca najspremnija i to je vrijeme najpogodnije za razvijanje i glazbeno opismenjavanje s naglaskom na pjevanje (Desnica i Košta, 2013).

Glas Kodály smatra najvažnijim instrumentom. Isticao je kako je pjevanje ključno za razvoj muzikalnosti te kako nije moguće u potpunosti naučiti svirati instrument bez pjevačkog znanja. U ranoj fazi djeca se glazbeno opismenjuju pjevanjem, a u kasnijoj fazi obrazovanja i sviranjem. U metodi se izniman naglasak stavlja na muzikalan način pjevanja, ne nužno glasovno i tehnički oblikovan.

Kodály je podučavao djecu metodom relativne notacije prema metodi *tonika-do* (pomični do ključ). Solmizacijski slogovi čitaju se *do, re, mi, fa, so, la, ti* kao i kod *tonika-do* metode, dok se alteracije označavaju sa *di, ri, fi, si, li*, a sniženi stupnjevi sa *ra, ma, lo* slogovima. Četvrti stupanj se povisuje, a peti se snižava. Prema *tonika-do* metodi odnosi stupnjeva su jednaki u svim pojedinim durskim i molskim ljestvicama. Ton na kojem se odvija prijelaz, mijenja i svoje solmizacijsko ime, s obzirom da je funkcija promijenjena. U svom konceptu upotrebljavao je i znakove za fonomimiku koje je preuzeo iz metode tonik-solfa te čitanje ritamskih slogova. Fonomimika je u glazbi prikaz odnosa tonova pokretima ruke. Zorno se prikazuje položaj nekog stupnja u odnosu na druge kao i funkcionalne karakteristike svakoga od njih unutar tonaliteta. U funkcionalnoj fonomimiki, *do* se prikazuje stisnutom šakom, kao znak stabilnosti i čvrstine tonike, *ti* se prikazuje ispruženim kažiprstom prema gore, ukazujući na rješenje u ton *do* itd. Nakon usavršavanja solmizacijskih slogova djeca prelaze na apsolutnu notaciju. Tijekom te se faze obrađuju ljestvice, intervali i dr. (Desnica i Košta, 2013).

4. SUZUKI METODA

Shinichi Suzuki bio je japanski violinist i uvaženi pedagog koji je osmislio metodu podučavanja male djece sviranju violine. Vođen filozofijom da svako dijete može razviti izvanredne sposobnosti, osniva pokret Obrazovanje talenta te cijeli svoj život ulaže u razvitak metode. Dokazuje na primjerima tisuća djece kako je od svakog djeteta moguće učiniti dobrog glazbenika i čovjeka. „Pristup materinskog jezika“ jedno je od imena kojim nazivamo Suzuki metodu, a bavi se pedagoškim pristupom i metodikom podučavanja, razvitkom talenta kao sposobnosti, ulogom učitelja i roditelja te specifičnostima metode (Cigić, 2016).

4.1. Shinichi Suzuki

Slika 2. Shinichi Suzuki

Izvor: <https://suzukihk.org/history-of-the-suzuki-method/>

Shinichi Suzuki (1898.-1998.) rođen je u Japanu i studirao je zapadnjačku glazbu u Njemačkoj 1920-ih. Prvo je počeo poučavati malu djecu u Japanu 1930-ih i dalje je razvio svoje ideje i filozofiju podučavanja tijekom poslijeratnog razdoblja. Njegov pristup podučavanju tada se proširio na mnoge dijelove svijeta i posvuda se pokazuje sve uspješnijim. Budući da je bio violinist, prvo je primijenio svoje ideje na podučavanje violine, ali se od tada koristila s mnogim drugim instrumentima, u nastavi u dječjem vrtiću i drugim općenitijim područjima (International Suzuki organization).

Njegovi su roditelji bili vlasnici tvornice violina, iako on sam nije imao glazbenu izobrazbu. U jednom je trenutku čuo snimku na kojoj Mischa Elman svira violinu i bio je toliko dirnut njenom ljepotom da je krenuo učiti radeći istu stvar, učeći svirati violinu slušajući i oponašajući zvukove koje čuje.

U Njemačkoj je usavršio svoje vještine sviranja violine i oženio se svojom ženom. Tada je otkrio poteškoće s učenjem njemačkog jezika. Nakon što se vratio u Japan i počeo podučavati glazbu, Suzuki je bio zadivljen konceptima učenja jezika i sposobnošću djece da tako lako nauče svoj materinji jezik. Zatim je primijenio pristup učenju jezika na glazbu, zaključivši da djeca mogu učinkovito učiti glazbu na isti način na koji su učila jezik. Ovaj revolucionarni pristup postao je poznat kao Suzukijeva metoda.

U 1960-ima se glas o Suzuki metodi proširio svijetom, a učitelji glazbe diljem svijeta počeli su koristiti njegove tehnike. Suzukija je japanski car proglasio “živim nacionalnim blagom” i bio je kandidat za Nobelovu nagradu za mir. Njegov utjecaj sezao je do mnogih svjetskih zemalja, a Suzukijeva metoda nastavila je cvjetati dugo nakon njegove smrti 1998. godine (Levine Music, 2024).

4.2. Suzuki i violina

Kao violinist, dr. Suzuki je prvo razvio repertoar za violinu, ali od tada su razvijeni repertoari za mnoge druge instrumente uključujući klavir, flautu i gitaru.

Još jedna važna razlika u nastavi Suzukija je ta da učenje čitanja glazbe dolazi kasnije, nakon što učenici savladaju osnovne vještine sviranja. Ovo je još jedan odraz učenja jezika, gdje se vještine čitanja razvijaju nakon govora i razumijevanja.

Iako se u početku primjenjivao samo za učenje sviranja violine, kasnije je adaptiran i za druge instrumente – viola, violinčelo, klavir, flauta, blok-flauta (frulica), gitara, harfa, orgulje, a u Italiji se trenutno istražuje mogućnost primjene ovog modela i na učenje sviranja mandoline. Osim instrumenata u pravoj veličini, danas postoje i instrumenti koji su prilagođeni najmlađima – djeci.

Suzuki smatra da je važno posvetiti se tehnici lijeve ruke. Kod držanja vrat violine ne bi se smio pritiskati, a trebaju se postaviti i trakice za 1., 2., 3. i 4. prst na hvataljci. Nadalje, navodi sljedeći tijek podučavanja: nakon što je dijete savladalo 1. položaj, uče se promjene položaja na najjednostavniji mogući način. Nakon toga uči se vibrato kroz ritmičke vježbe za prste te klizanjem lijeve ruke po hvataljci dok palac slijedi pokret ruke. U svojim je školama Suzuki kod svake pjesmice naveo kako se treba vježbati i izvoditi te na što je sve poželjno obratiti pozornost tijekom sviranja. Prema Suzukiju, prednost učenja kako svirati prije učenja notnog

pisma je postizanje da dijete čuje i svira muzikalno. Cilj je uživati u glazbi, razvijati glazbenu memoriju, vladati tehnikom precizne kontrole violine, intonacijom, osjećajem za tempo, imati razvijenu sposobnost slušanja unutar raznih sastava i orkestara te svirati izražajno (Endrighetti-Potkovic, 2002).

4.3. Osnovne odrednice Suzukijeve metode

Važni elementi Suzuki pristupa su:

- Rani početak (3-4 godine je normalno u većini zemalja)
- Važnost slušanja glazbe
- Učenje sviranja prije učenja čitanja
- Uključivanje roditelja
- Poticajno i pozitivno okruženje za učenje
- Visok standard podučavanja od strane obučениh nastavnika
- Važnost proizvodnje dobrog zvuka na uravnotežen i prirodan način
- Temeljni repertoar, koji koriste Suzuki studenti diljem svijeta
- Društvena interakcija s drugom djecom: Suzuki učenici iz cijelog svijeta mogu komunicirati jezikom glazbe (European Suzuki Association, 2024).

4.4. Pristup na materinskom jeziku

- Svako dijete se može obrazovati.

Svi roditelji znaju da njihovo dijete može naučiti svoj materinji jezik. Ova sposobnost ovladavanja materinjim jezikom omogućuje roditeljima da njeguju i ohrabruju svoju djecu s povjerenjem i beskrajnom ljubavlju. Oni shvaćaju da to nije stečeno znanje, već sposobnost urođena u svim ljudskim bićima.

- Učenje počinje onog dana kada se dijete rodi.

Dijete koje se od najranije dobi odgaja s ljubavlju i pažnjom razvijat će se uspješnije od djeteta čije se obrazovanje odvija u tradicionalnoj “školskoj dobi”. Roditelji su stručnjaci za svoj jezik

i osjećaju se ugodno podučavati svoju djecu materinjem jeziku. Takav uspješan učitelj potiče samo najviše sposobnosti kod svojih učenika.

- “Intuicija” je vrlo važan princip obrazovanja talenata.

Jedna od najpotpunije razvijenih sposobnosti čovjeka je intuicija, bez koje ne bismo mogli tako uspješno učiti svoj materinji jezik. Majka od prvog dana ljubazno razgovara sa svojim djetetom. Njezin osmijeh i toplina u kombinaciji s izgovorenim riječima razvijaju djetetovu jezičnu sposobnost. Kad bi se s djetetom razgovaralo bez ljubavi i topline, nego tvrdim, pisanim slovima, bi li dijete moglo naučiti govoriti svoj materinji jezik? Zbog toga nije potreban udžbenik da bi dijete naučilo svoj materinji jezik.

- Nikada ne prisiljavati djecu da vježbaju ili ponavljaju.

Roditelji se nikad ne ljute na svoju djecu kada ne govore tečno. U ovom pozitivnom okruženju djeca se mogu razvijati bez inhibicija. Jezik se nikada nije učio korištenjem naredbe "uči marljivo". Nije li ovo idealno stanje obrazovanja? Uz poticajno okruženje, djeca će razviti vlastite jezične sposobnosti. Djeca uživaju u govoru i svakodnevno će vježbati među sobom. Kroz igru sa starijom djecom mlađi proširuju svoj vokabular i potiču se na razvoj svojih sposobnosti.

- Ljudska se sposobnost razvija kroz praksu i vježbu.

Svakodnevno ponavljanje i vježbanje pripremaju dijete da prijeđe na sljedeću razinu sposobnosti. Ponavljanjem dijete postupno postaje stručnjak za svoj materinski jezik.

- Zašto je potrebno vježbati svaki dan?

Pamćenje se oblikuje i razvija svaki dan stalnim ponavljanjem i pozitivnim potkrepljenjem. Kroz promatranje procesa u kojem djeca ovladavaju materinjim jezikom uviđamo nužnost ponavljanja. Jednogodišnje dijete može govoriti samo nekoliko riječi, ali za samo nekoliko kratkih godina to isto dijete može tečno koristiti svoj materinji jezik. To je nevjerojatna količina napretka u kratkom vremenskom razdoblju. Obrazovanje koje ne donosi takav uspjeh je neuspjeh.

- Djeca moraju biti sigurna u svoje sposobnosti i temeljito svladati ono što uče.

Ovo je najvažnije da učenici ne odustanu. U početku pažljivo uče jednostavnu vještinu i ponavljaju je uvijek iznova. Tek nakon što ga je temeljito naučilo i uspjelo izvesti dovoljno da

prijeđe na sljedeći korak, dijete će to sada osjetiti „lako“. Pristup materinjeg jezika može se koristiti u drugim studijama. Glazba je samo jedno od mnogih područja koja mogu imati koristi od korištenja obrazovanja talenata. Koncert koji su izvela djeca primjer je kako se pristup može koristiti u glazbi (SuzukiMethod, 1999).

4.5. Uloga roditelja u metodi Suzuki

Suzukijeva metoda naglašava veliku važnost uloge roditelja u ranom djetetovom glazbenom obrazovanju. Roditelji sudjeluju u nastavi koje dijete pohađa s učiteljem kako bi imali percepciju o načinu rada. Poželjno je da roditelj nauči svirati prije djeteta kako bi razumio djetetovu zadaću. Prije samoga glazbenog podučavanja, roditelji bi trebali izlagati dijete slušanju pjesmica. Tim se slušanjem potiče djetetova motivacija i želja za sviranjem instrumenta. Suzuki smatra kako u početku učenje sviranja po sluhu ima prednost nad učenjem čitanja i sviranja notnog pisma (Suzuki, 2002).

U Suzuki metodi roditelj dobiva zadatak da pusti djetetu snimke skladbi koje će vježbati prije nego krene vježba kod kuće. Shinichi Suzuki zalaže se za to da je razvijanje glazbene osjetljivosti temelj za glazbeno obrazovanje. Najbolji način za postizanje glazbene osjetljivosti je svakodnevno slušanje snimaka s visokom kvalitetom izvedbe. Roditelj treba biti prisutan i na nastavi. Roditelj pažljivo promatra što glazbeni pedagog govori djetetu, kako ga podučava te bilježi kako bi kasnije kod kuće što bolje mogao pomoći djetetu. Suzuki nastava provodi se najčešće dva puta tjedno. Sastoji se od individualnih i grupnih poduka. Na prvom satu obično su uzbuđeni i dijete i roditelj stoga im treba pomoći da se opuste postavljajući navike ponašanja od samog početka. Osim naklona na satu dijete se i doma prije vježbanja također nakloni roditelju. Suzuki objašnjava kako naklon i ponašanje razvijaju dobar i potreban stav prema profesoru i ponašanju na nastavi. Kada dijete usvoji način na koji se pravilno nakloniti, onda uči kako pravilno sjediti na stolici, kakvo je držanje te položaj ruku na instrumentu (Suzuki, 1993).

4.6. „Suzuki“ trokut

Suzukijev trokut izraz je koji se koristi za opisivanje snažnog odnosa koji se razvija u odnosu učenika, nastavnika i roditelja. Učitelj ima ulogu stručnog vodiča, radeći zajednos roditeljem kako bi učeniku pružili najbolje moguće okruženje za učenje glazbe (George, 2012).

Učitelj opisuje i demonstrira pravilnu tehniku, objašnjava držanja, položaj ruke i ton u deset tisuća postupnih koraka koji vode sve većem tehničkom i glazbenom umijeću. Roditelj stvara sigurno okruženje daje pažnju glazbenoj ljepoti i samodisciplini. Rezultat je da, uz mnogo frustracije, upornosti i nemale količine radosti, student postaje uspješan igrač s ljubavlju prema ljepoti, napredujući u potpunosti individualiziranim, ali često brzim tempom. *Ne postoji bolji način za stjecanje sposobnosti sviranja glazbenog instrumenta od Suzuki obrazovanja.* Ova izjava uzima u obzir činjenicu da studenti Suzukija nisu odabrani natemelju njihovog izvanrednog ili urođenog talenta. Suzuki obrazovanje je obrazovanje talenata. Svi su dobrodošli. Sve će uspjeti. Postoji još jedan trokut, trokut učenja, koji Suzuki učitelji koriste i integriraju u svojoj nastavi. Misli se na karakter, tehniku i muziciranje. Suzuki podučavanje u svom najboljem izdanju razvija snažan karakter kod svakog učenika; omogućuje svakom učeniku stjecanje tehničkih vještina potrebnih za stvaranje glazbe te povezuje svakog učenika s beskonačnim svijetom glazbenih mogućnosti (George, 2012).

Važno je razumjeti jedinstvenu snagu i potencijal ove kombinacije tri elementa koji čine čudo Suzuki obrazovanje mogućim - tri dara koja se opetovano i kontinuirano daju djeci diljem svijeta. Razvoj karaktera primarni je cilj Suzuki obrazovanja. Učenici Suzukija uče cijeniti i vole lijep ton. Lijep ton analogan je ljubaznom i lijepom srcu. Suzuki opisuje glazbu kao vozilo kojim učenici uče biti plemeniti i uspješna ljudska bića. Učenici Suzukija su disciplinirani, osjetljivi, suosjećajni i otvoreni za sve što čovječanstvo nudi. U Suzuki metodi se slavi uspjeh. Dok je Suzukijevo učenje poznato po svojoj pozitivnoj okolini, učenici nikada ne dobivaju lažne pohvale. Dapače, učitelji uvijek pronađu nešto legitimno za pohvaliti i zatim rade na područjima koja treba poboljšati. Tehničko znanje u glazbi najbolje se stječe u ranim godinama. Stjecanje tehnike uključuje razvoj osnovnog držanja, fizičke sposobnosti i što je najvažnije, povezanost uha i fizičkog mehanizma koji se pričvršćuje na glazbeni instrument. Primarni fokus u najranijim godinama je na razvoju uha. Logika je da djeca uče, slušaju i govore prije nego što čitaju i pišu. Dakle, repertoar se uči napamet, oslobađajući učenika da se usredotoči na usavršavanje svog osjećaja za intonaciju, proizvodnju lijepog tona, učenju osnove glazbene

artikulacije i ovladavanje mnogim potrebnim uzastopnim koracima kako bi se stekla tehnička stručnost (George, 2012).

Nakon što se postigne osnovno tehničko znanje, a ponekad čak i prije, učitelji Suzukija počinju koristiti neograničenu količinu dodatnog repertoara. U svom najboljem izdanju, Suzuki metoda je sjajni upijajući stroj za učenje, asimilirajući glazbu iz svih slojeva društva i svakog dijela svijeta. Posljednji dio drugog Suzuki trokuta vrlo blisko slijedi prva dva. Suzuki metoda prvo razvija karakter, a duboko poštovanje prema glazbenoj umjetnosti prirodno slijedi. Suzuki glazbenike jednostavno zanima što je glazba kako se stvara. Stvaranje glazbe nešto je što vjerojatno rade svaki dani živi se od druge ili treće godine. Igranje lijepim tonom je važno. Bitno je svirati u skladu, stvarati najbolje što se može, dati važnost igri te odavati počasti skladateljima i glazbenicima prošlosti. Disciplina vježbe, stalno slušanje i navika kontinuiranog samopromišljanja su stvari koje se očituju kod zrelog glazbenika, rađaju se kod najmlađih učenika u odgojnom okruženju studija Suzuki. *Suzuki obrazovanje puno je više od kolekcije komada iz klasičnih repertoara. To je ulaz u život ispunjen glazbom svih vrsta, sviranom s jasnoćom, radošću i poštovanjem. Suzuki obrazovanje je dar glazbe masama* (George, 2012).

4.7. Usporedba Suzuki metode s tradicionalnim pedagogijama

Sadašnji sustavi obrazovanja/osposobljavanja izgrađeni su na uvjerenju da glazbene vještine nisu urođene, ali ih mogu steći sva djeca pod uvjetom da se održavaju odgovarajući uvjeti okoline. Prema Suzukiju, djeca se rađaju sa stavom oponašanja svega što vide ili čuju oko sebe. Ako djetetovo okruženje uključuje glazbene podražaje, dijete ne samo da razvija svoje jezične vještine, već ima i priliku razvijanja svojih glazbenih vještina (Akdeniz, 2015).

Tradicionalne metode podučavanja favoriziraju konvencionalnije, individualizirane i izolirane treninge i tako promiču drugačiju osobnost kod glazbenika koje treniraju. Dok tradicionalne metode priznaju prioritet čitanja notnog zapisa, nije moguće reći da je obrazovanje instrumenta strogo i standardne tehnike. Ova metodologija je usredotočena na mentore, a glazbenik je sam s instruktorom u usporedbi sa Suzuki metodologijom. Studenti tradicionalne metodike ne znaju učiti u grupama, orkestru ili za komornu glazbu dok uče svirati instrument, umjesto toga uče sudjelovati u grupama s vremenom (Akdeniz, 2015).

Usporedba Suzukijeve metode s tradicionalnom

- Čitanje bilješki od početka

Tradicionalnim pristupom studenti glazbe od samog početka uče čitati note na papiru. Čitanje glazbe bitan je aspekt klasične glazbe, a tradicionalisti vjeruju da bi se djeca s njom trebala što prije upoznati. Nasuprot tome, sviračima Suzukija mogu proći godine prije nego što nauče čitati glazbu.

- Poticajni tempo

U Suzukijevoj metodi učenici dobivaju informacije tijekom dugog vremenskog razdoblja, odnosno, podučavanje traje mnogo duže nego u tradicionalnim metodama. Suzuki ima politiku savršenstva. Jedna web stranica škole Suzuki objašnjava to na sljedeći način: "Disciplina u vježbanju iste skladbe iznova i iznova, do savršenstva, od velike je važnosti. Ne može se prijeći na sljedeću skladbu dok se proučavana skladba ne izvede savršeno. Proučena skladba je uvijek uvod u sljedeći komad, a savršenstvo je važno koliko god vježba bila dosadna." Uz tradicionalnu metodu, učitelji nastoje ne dosaditi svojim učenicima; oni traže načine da ih zadrže stimuliranima i pokrenu ih naprijed, podučavajući ih novim tehnikama i dajući im nove komade, dok po potrebi ponovno pregledavaju problematična područja.

- Neograničen repertoar

Učenici Suzukija se potiču da sviraju samo Suzukijev repertoar, sadržan u njihovim numeriranim knjigama. Tradicionalna metoda ne govori učiteljima da se pridržavaju neke određene knjige ili serije. Mogu koristiti Suzuki knjige – uz mnoge druge knjige i djela u kojima će dijete uživati, a koje će ga izazvati i motivirati.

- Opipljive nagrade

Suzuki vjeruje da bi motivacija trebala biti intrinzična, a opipljive nagrade općenito se izbjegavaju. Tradicionalni učitelji zauzimaju suprotan stav, a najmlađu djecu motivira se svime, od naljepnica do gumica.

- Ohrabrenje za 'napuštanje gnijezda'

Tradicionalni učitelji potiču svoje učenike da sviraju na što više različitih mjesta i grupa koliko god žele. Nasuprot tome, Suzuki želi da učenici ostanu u Suzuki svijetu što je duže moguće (Pascale, 2013).

Suzuki metodologija i tradicionalna metodologija učinkovite su za pomoć dječjeg razvoja. Dok se uspoređuju ove dvije metodologije, ono što treba imati na umu je da obje imaju za cilj razvijati dijete i njegov karakter kroz glazbu, a ne trenirati fantastične glazbenike. Uloga roditelja u ranoj dobi djeteta ključni je čimbenik u razvoju djetetova karaktera i vještina. Kako Suzuki navodi, sudbina djece je u moći njihovih roditelja. Sretno djetinjstvo osigurava sretnu punoljetnost (Akdeniz, 2015).

ZAKLJUČAK

S glazbom se djeca susreću već od samoga rođenja, a istraživanja pokazuju da i prije, od prenatalnog perioda. Već prva godina života u obiteljskom okruženju važna je za postavljanje osnova glazbenog razvoja. Glazba pozitivno doprinosi razvoju djeteta jer glazbeni poticaji razvijaju u njemu potrebu i želju za slušanjem, doprinose pozitivnoj, ugodnoj i mirnoj atmosferi, pobuđuju u njemu mirno raspoloženje, potiču zanimanje za zvukove iz okoline i u konačnici razvoj dječjih sposobnosti nasvim razvojnim područjima.

Budući da je glazbeni razvoj djeteta ujedno i dio njegova općeg razvoja, razdoblje rane i predškolske dobi je optimalno vrijeme za razvoj njegovih glazbenih sposobnosti. Aktivnostima djece na umjetničkom području potiče se njihov cjelokupan intelektualni, psihofizički, emocionalni, moralni, duhovni i tjelesni razvoj i naglašava kulturna i estetska dimenzija odgoja i obrazovanja. Glazbene aktivnosti u predškolskom dobu su povezane s drugim područjima i aktivnostima puno više nego u bilo kojem periodu kasnije.

Osim tradicionalnih pedagogija, roditeljima se daje mogućnost i novijih pedagogija i filozofija za glazbeno obrazovanje. Jedna od tih pedagogija za glazbeni odgoj i obrazovanje je Suzuki metoda koja naglašava bitnost učenja po principu učenja materinskog jezika. Njezin osnivač Suzuki utemeljuje svoju filozofiju dokazujući kako svako dijete može postati izvanredan glazbenik i čovjek.

LITERATURA

Akdeniz, H. B. (2015). A Comparison of the Main Features of Suzuki. *Journal of Literature and Art Studies* Vol. 5, No. 2, 107-113. Anadolu University, Eskişehir, Turkey

Cigić, E. (2016). *Suzuki metoda i njezina primjena u podučavanju flaute*. Sveučilište u Zagrebu, Muzička akademija

Čudina – Obradović, M. (1991). *Nadarenost. Razumijevanje, prepoznavanje, razvijanje*. Zagreb: Školska knjiga

Dartsch, M., Economidou Stavrou, N., Piispanen, U. (2022). *Theory and practice of early childhood music education*. European Music School Union

Desnica R. i Košta T. (2013). *Utjecaj važnijih europskih glazbenih pedagoga na razvoj nastave glazbe u Hrvatskoj i Sloveniji u drugoj polovici 20. stoljeća*. Zadar: Sveučilište u Zadru, Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja

Dobrota, S. (2012). *Uvod u suvremenu glazbenu pedagogiju*. Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu

Endrighetti-Potkovic, M. (2002). *Metoda Suzuki*. Zagreb: KRATIS.

Eren, B., Gül, G. (2017). The use of Orff-based music activities for educational and therapeutic purposes with disadvantaged group of Romani children. *Academic Journal*, Vol. 12(22), p. 1062-1073. Department of Special Education, Faculty of Education, Uludag University, Bursa, Turkey.

European Suzuki Association (2024). Methods. Pribavljeno 20.12.2023. sa <https://www.europeansuzuki.org/esa/the-suzuki-method/>

George, M. (2012). The Other Suzuki Triangle. Chair's Column—*American Suzuki Journal* Vol. 40 br. 4

Gospodnetić, H. (2015). *Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima*. Zagreb: Mali profesor

Hallam, S. (2010.). The power of music: its impact on the intellectual, personal and social development of children and young people. U: S. Hallam i A. Creech (ur.), *Music Education in the 21st Century in the United Kingdom* (str. 2-17). Institute of education, University of London

HDSZAMP (2003). *Moć glazbe*. Pribavljeno 13.12.2023. sa https://www.zamp.hr/uploads/documents/korisnici/ZAMP_brosura_Moc_glazbe.pdf

Huckleberry (2023). The benefits and importance of music education for children. Pribavljeno 15.12.2023. sa <https://huckleberrycare.com/blog/the-benefits-and-importance-of-music-education-for-children>

International Suzuki Organization. <https://internationalsuzuki.org/method.htm>. Pribavljeno 2.7.2024.

Great speech (2023). The role of music in speech therapy. Pribavljeno 22.12.2023. sa <https://greatspeech.com/the-role-of-music-in-speech-therapy/>

Levine Music Organisation (2024). <https://www.levinemusic.org/about/news/what-is-the-suzuki-method/> . Pribavljeno 2.7.2024.

Manasteriotti, V. (1981). *Prvi susret djeteta s muzikom*. Školska knjiga. Zagreb

Marić, LJ., Goran, LJ. (2013). *Zapjevajmo radosno*. Zagreb: Golden Marketing

Milinović, M. (2015). Glazbene igre s pjevanjem. *Artos*. Umjetnička akademija u Osijeku

Nikolić, L. (2018). Utjecaj glazbe na opći razvoj djeteta. *Napredak*, 159 (1 - 2), 139- 158. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/202779>

Pascale, S. (2013). Suzuki vs. The Traditional Method for Teaching Violin: Which is Better? Pribaljeno 10.1.2024. sa <https://www.violinist.com/blog/StringsProgram/20133/14443/>

Platel, H., Price, C., Baron, J., Wise, R., Lambert, J., Frackowiak, R. S., Lechevalier, B. i Eustache, F. (1997.). The structural components of music perception. A functional anatomical study. *Brain*, 120, 229-243

Poljak, V. (1991), *Didaktika*. Zagreb: Školska knjiga

Prodigies. Blog article. Pribavljeno 2.7.2024. sa <https://prodigies.com/what-is-the-orff-method-and-how-is-it-taught/>

Sam, R. (1998). *Glazbeni doživljaj u odgoju djeteta*. Glosa d.o.o. Rijeka

Smolčić, I. (2017). *Odgoj osjetila predškolskog djeteta u Montessori pedagogiji: primjer DV Cekin*. Zadar: Sveučilište u Zadru, Odjel za pedagogiju

Suzuki Method (1999). *The Basic Principles of the Suzuki Method Using the Mother Tongue Approach*. Pribavljeno 23.12.2023. sa https://www.suzukimethod.or.jp/english/E_mthd112.html

Suzuki, S. (1993). *How to teach Suzuki piano*. USA: Alfred Music Publishing

Suzuki, S. (2002). *Odgoj s ljubavlju*. Zagreb: Centar za glazbenu poduku

Vidulin, S. (2016). Glazbeni odgoj djece u predškolskim ustanovama: mogućnosti i ograničenja. *Teorijski i praktični problemi i rasprave*, 221-234. Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Pula

Vrandečić, T. i Didović, A. (2010). Glas i glazbeni instrument u odgoju i obrazovanju. Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb

POPIS SLIKA

Slika 1. Dijelovi mozga

Slika 2. Shinichi Suzuki